

BOJÍŠ SE BOHA NEBO LIDÍ?

Kázání ze soboty 18.2.2017 – br. Marek Jonczy

První čtení: Dt 10,12-13

Základní text: L 12,4-7

Poslání: J 14,1-3

I. Úvod

Nedávno se mi do rukou dostal zajímavý článek vycházející z průzkumu centra pro výzkum Veřejného mínění z konce roku 2014. Zkoumaným tématem bylo, čeho se Češi nejvíce bojí. Myslím, že většina z vás by dokázala odhadnout, které strachy figurovaly na předních příčkách. Kromě strachu z epidemií, válek, přírodních katastrof, ekonomické krize a dalších, zvítězili zcela jednoznačně tři oblasti. Strach z mezinárodního organizovaného zločinu, strach z terorismu a strach z radikálních náboženských skupin. Předpokládám, že by dnes ještě jedno z předních míst připadlo na strach z uprchlíků. Zaujalo mě, že nezanedbatelné procento zaujímal také strach z Ruska. Zapátráme-li a podíváme se na podobné celosvětové výzkumy, pak zjistíme, že jsou si tyto strachy velmi podobné. Liší se pouze důrazy, které jsou dány spíše kontinentálními nebo lokálními problémy. Například Japonci, Rusové a postsovětské republiky mají obavy z jaderných zbraní, v Africe převládá strach s AIDS, střední východ má strach z náboženské nesnášenlivosti a v Evropě jsou to uprchlíci, terorismus a sociální nerovnosti. Nikde jsem nenašel žádnou studii, která by pojednávala o tom, čeho se bojí křesťané. Ještě zajímavější výzkum by mohl být, čeho se bojí čeští křesťané. Musím přiznat, že by mě tento výzkum docela zajímal.

Je jisté, že emoce strach, provází náš život a svět od jeho počátku. Strach prožíváme v různých formách a intenzitách úplně všichni. Každý z nás se něčeho bojí nebo obává.

II. Kontext textu

O strachu hovoří také náš dnešní čtený text nad, kterým se budeme nyní společně zamýšlet. Ve 12 kapitole Lukášova evangelia hovoří Ježíš o strachu se svými učedníky a to ve spojení s očekávaným pronásledováním od farizeu.

Matouš tyto Ježíšovy výroky ještě více rozvádí v 10 kapitole a zasazuje je do zajímavého kontextu na začátek povolání učedníků ke službě. Ježíš jako mistr připravuje své učedníky a vysvětluje jim, co všechno budou muset dělat, a především jaké důsledky mají v této službě očekávat. V podstatě jim říká: *"Milí učedníci. Nečekejte ve své profesi žádné růžové vyhlídky. Určité nepůjde o pohodovou procházku po Izraeli, ani o žádné zajímavé teologické disputace s farizeji. Semnou vám půjde spíše o život. Budete jako ovce mezi vlky. Lidé se vás budou snažit za vaše jednání vydávat soudům, v synagogách vás budou bičovat a lidé vás budou nenávidět pro mé jméno."* Ježíš upozorňuje učedníky na strach z lidí, který budou v jeho službách nuceni prožívat, a který se velmi záhy stane jejich každodenním údělem.

III. Strach z lidí

Žijeme v České republice v roce 2017. Naše učednictví by díky okolnostem mohlo zažívat jednu z největších pohod v dějinách. V naší zemi neprožíváme momentálně žádné pronásledování křesťanů. O víře v Boha si můžeme říkat, co chceme, jak chceme. Nikomu to zase až tak nevadí, nikdo nás za naši víru nepronásleduje. Většinou je to lidem kolem, spíše

tak nějak jedno. Skoro se může zdát, že pro nás tento text vlastně není aktuální.

Je pravdou, že se dnes nemusíme obávat biče a nenávisti druhých pro Ježíšovo jméno. Určitě si ale vzpomeneme na nějakou situaci, kdy jsme měli hovořit o své víře a cítili určitou "nepohodu". Možná nejsme pro naši víru v současné době perzekvováni, ale určité občasně každý zažíváme situace, kdy nám není úplně příjemné se k naší víře přiznávat. Možná že si takovou situaci ulehčíme zakrýváním a radši si zahrajeme na nevěřící nebo aspoň "neutrálý". Často jsou i situace, kdy je pro nás důležitější spíše to, jak se na nás druzi dívají. Jsme tak daleko více opatrní na to, co říkáme a děláme a to i v oblasti prezentace našeho křesťanství. Není i takové uvažování určitá forma strachu z lidí a lidského jednání?

Pak je tady také obecná nedůvěra v lidi. Zůstala ve mě myšlenka z kázání z minulého týdne, kdy bratr Csaba Čák velice trefně vzpomenul, jak my lidé křesťany nevyjímaje, velmi často předstupujeme před druhé lidi už s určitou dávkou předpojatostí, předsudků a nedůvěry. "Jo Tebe vlastně neznám, takže si na tebe musím dát pozor a hodně si to rozmyslím, než s tebou navážu nějaký vztah". Může jít o důležitou obezřetnost. Ta však také může být někdy zakořeněna ve strachu z druhých lidí.

Nedělám si ale ani iluze o tom, že by se nás křesťanů nijak nedotýkali ony obecné strachy cloumající naší současnou společností. Zřejmě bychom i my zatrhávali stejná políčka na formuláři z nápísem, čeho se nejvíce bojíme. Všichni bez rozdílu do nějaké míry prožíváme z něčeho strach. Strach z lidí a lidských nevyzpytatelných činů nikdy nebude scházet.

IV. Strach z Boha

Ježíš Kristus dává proti strachu z lidí zajímavou radu: *"Říkám to vám svým přátelům: Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale víc už vám udělat nemohou. Ukážu vám koho se máte bát. Bojte se toho, který má moc vás zabít a ještě uvrhnout do pekla."* Ježíš tímto výrokem učedníkům připomíná, že i když situace nebude příznivá, jejich strach by neměl směřovat k lidem, nýbrž k Bohu. K Bohu, kterého dobře znají ze Starého zákona. K Bohu, ze kterého je potřeba mít také strach.

Škoda, že se nám nedochovala nějaká starověká sociologická studie strachu ve společnosti. Určitě i zde by silně figuroval strach z druhých lidí a z lidského jednání. Je ale pravděpodobné, že by zde nechyběla ještě jedna kategorie, a sice strach z Boha. Zřejmě by i ona obsadila jednu z prvních příček, ne-li samotnou příčku první. Takový strach dnes v žádných statistikách nefiguruje. Budeme-li studovat dějiny starověku a náboženství, pak se s tímto fenoménem strachů z bohů budeme potkávat velmi často. Strach z Boha nebo bohů byl jednou z pevných součástí starověkého světa. Rozhňevat si své bohy, kteří podle tehdejších představ drželi řády světa a tedy i životy lidí ve svých rukou byla jedna z nejhrošších věcí vůbec. Měl-li člověk pocit, že si svého boha rozhňeval, pak jeho prvotním cílem byla snaha si svého boha udobřit.

S podobným modelem "strachu z Boha" pracuje koneckonců i judaismus. Čteme-li SZ pozorně, pak zjistíme, že tento pojem zaznívá docela často a to už od samotného počátku. Příklady: Ge 3,10 On odpověděl: *"Uspěl jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se."* Ex 20,20 *"Bůh přišel proto, aby vás vyzkoušel, aby bylo zřejmé, že se ho budete bát a přestanete hřešit."* Dt 6,13 *"Hospodina, svého Boha se budeš bát, jemu budeš sloužit, při jeho jménu přísahat."* 1 Sam 12,24 *"Jen se bojte Hospodina a věrně mu sloužte celým srdcem."* Job 23,15.16 *"Proto se ho hrozím, chci mu porozumět, ale mám z něho strach. Bůh naplnil úzkost mé srdce, Všemocný mě naplnil hrůzou."* a tak bychom mohli pokračovat dál

a dál. Také starozákonní vyznavač přejímal obecné starověké náboženské vnímání Boha, jako veličiny, před kterou je potřeba mít strach.

Vždy si v této souvislosti vybavím naši babičku Anděлку, která si ráda povzdychne nad tím, jak byl ten SZ úžasný, protože tam se Boha všichni opravdu báli. Když si Bůh potřeboval udělat pořádek, tak strach navýšil tím, že otevřel zemi a tam nechal tu hříšnou holotu popadat a byl klid. Jó to byly časy, proč už to tak dnes nemůže fungovat?

Co však bylo skutečnou podstatou takového strachu? Co to znamená bát se Boha? Budeme-li sledovat pojem strachu ve SZ ve spojení s Hospodinem, pak zjistíme, že blíže našemu chápání je spíše slovo bázeň nebo posvátná úcta. Judaismus tím velmi chytře dává strachu z Boha jiný ráz, než tomu bylo u okolních náboženství. Bázeň Boží totiž není v biblickém smyslu děs před nevyzpytatelným božstvem. Je to spíše naopak. Stává se spíše důvěrným a uctivým vzhlížením slabého k moci Stvořitele. A takový strach nebo bázeň vede spíše k úctě a poslušnosti než k destrukci. V Bibli je více než sto vyjádření, kdy je strach z Boha chápán vlastně pozitivně. Například: Bát se Boha znamená mu sloužit a být poslušný jeho příkázáním čteme v knihách Mojžíšových. Strach z Boha je ale také počátek moudrosti čteme zase v Žalmech. Bát se Boha znamená mít k němu úctu, respekt, důvěřovat mu. Znamená to také nenávidět zlo a odvracet se od zlého (Příslóví).

Také starozákonní pisatelé pobízejí člověka k tomu by se bál Boha. Dal však svému strachu pozitivní obsah. Strach z Boha je zde popisován jako nezbytná veličina ve vztahu Bůh – člověk. Strach se stává mocí, která má vyznavače udržovat spíše na správné cestě. Je to podobné s tím, když si sedáme za volant a dopředu se bojíme případné srážky s druhým autem. Jak by to na silnicích vypadalo, kdyby se žádný řidič nebál? Takový strach nás totiž skutečně může chránit před hroznými následky našeho chování. Stejně tak, je to v životě víry. Pokud se bojíme Boha, může nás to spíše od leccého ochránit.

To všechno jako by chtěl Ježíš svých učedníkům tímto výrokem připomenut, když je varuje před strachem, který je na jejich společné cestě čeká. Zdánlivě tvrdý výrok o strachu z Boha je tedy má spíše povzbudit a motivovat. *"Nebojte se těchto lidí. Všichni tito lidé vás mohou připravit o život, ale ani jeden z nich nad vámi nikdy nebude mít svou moc. Je pouze jeden, který vás může uvrhnout do pekla – Gehenny (tedy místa odkud není návratu) a to je pouze Bůh sám. Toho jediného se tedy obávejte."*

V. Boží péče za strach

Ježíš byl skutečným mistrem slova a dokazuje to i v tomto výroku. Uvědomíme-li si kontext a podstatu, pak stejně jako učedníci můžeme pochopit, že jedině v pravé bázní před Hospodinem můžeme nalézt tu pravou sílu a překonávat naše každodenní strachy, ať už jsou jakékoliv. Ježíš ve svém výroku pokračuje. V 6 a 7 verši čteme: *"Což neprodávají pět vracbů za dva haléře? A přece ani jeden z nich není zapomenut před Bohem. Ano i vlasy na vaši hlavě jsou spočteny. Nebojte se, máte větší cenu, než mnoho vracbů."*

Vracbů bylo jedno z nejlacinějších jídel pro chudé lidi. Pět vracbů za dva haléře, což byla nejmenší tehdejší mince – něco jako náš haléř. A přece, ani tito v jistém smyslu velice málo cenní vracbů nejsou zapomenutí u Boha. Bez jeho vědomí nepadnou na zem. (Mt 10,29).

U nás lidí má dokonce spočítány vlasy na naší hlavě. Nejde ani tak o ty vlasy jako spíš o to, že chce ukázat, jak moc se o nás zajímá a má nás ve své péči. Nejsme před Ním zapomenutí, ví o všem, co se děje v našich životech. Nemusíme se tedy bát, že by se mu právě ta naše životní situace nějak vymkla z rukou. Jsme mnohem cennější.

Určitě tím není řečeno, že budeme zbavení všech problémů, složitostí a protivenství. Důležité je ujištění, že o každé takové situaci Bůh velice dobře ví a má ji v patrnosti. Ví o všech našich trápeních, bolestech a zraněních. Zvláště pak o těch, které jsme prožili kvůli tomu, že jsme se přiznali ke Kristu.

I když tedy připustíme, že je pro nás vlastně výhodné bát se Boha, stejně budou v našich životech situace, které nám budou nahánět strach. Právě pro takové situace platí Ježíšovo slovo. "*Nebojte se, jste cennější než mnoho vrabců.*" Není toto úžasné evangelium o "strachu z Boha"? Za bázeň před Bohem získáš péči velkého Boha, který tě bude mít v patrnosti, ať se děje cokoliv.

VI. Závěr

Učedníci byli takoví mí bibličtí hrdinové. Vždycky jsem obdivoval jejich odvahu se kterou se dokázali vydat na cestu, která pro ně vlastně v ničem nepřinášela osobní perspektivu. Museli opustit své rodiny, žít neustále na cestách a ve strachu, kdy je někdo zradí a předhodí římské moci. Od začátku se potýkali jenom z problémy a většina z nich také nakonec byla popravena. Díky Ježíši Kristu však mohli prožít něco velmi vzácného. Na vlastní kůži zakusili, jak bázeň před Hospodinem, může posilovat i v životě, který je plný reálných strastí a strachů.

Bůh ví a ví co je náš problém. Výrok "neboj se" je v Bibli 150x a různých výzev podobného druhu je přes 350. Bůh ví, že i my dnes prožíváme různé formy strachu – a proto tolikrát v Bibli zaznívá neboj se, nebojte se, neděste se, upokojte se... **V Boží logice jde nebojte se dohromady s příkazem bojte se Boha.** Domyslíme li to, pak se pro nás tento strach skutečně může stát motivací a silou. Strach z Boha je žádoucí, protože nás tím přivádí do Boží blízkosti. Díky Ježíši Kristu, který překonal svůj strach na kříži můžeme tuto blízkost prožívat ještě intenzivněji a osvobodovat se ode všech ostatních strachů.

Nebojme se lidí, bojme se Boha, protože Bůh o nás ví.

AMEN